

RETNINGSLINIER FOR INDRETNING AF LEGEAREALER

Fysiske udfordringer

Risiko

Fordybelse

Leg

Naturoplevelser

Mangfoldighed

Rumlig variation

RETNINGSLINIER FOR INDRETNING AF LEGEAREALER I BØRNE OG UNGDOMSFORVALTNINGEN

INTRODUKTION

Skolernes og institutionernes udearealer er vigtige miljøer i børn og unges dagligdag. Udearealernes udformning og aktivitetsmuligheder har betydning for børnenes sociale, fysiske og mentale sundhed og udvikling og præger deres trivsel og selvværd.

For at skabe de bedst mulige legeområder inden for de rammer der bliver stillet til rådighed, har BUF udarbejdet et arbejdsredskab rettet mod projektledere, rådgivere, institutionledere og andre som involveres i renovering eller nyindretning af legeområder. Dette består af et sæt retningslinier, samt et vurderingsskema som skal være retningsgivende for indretning af lege- og opholdsarealer i Børne og Ungdomsforvaltningens daginstitutioner og skoler.

MÅLSÆTNING

Målsætningen for etablering og indretning af lege- og opholdsarealer, som udføres eller bestilles af Børne- og ungdomsforvaltningen er, at udformningen skal leve op til følgende udsagn:

- *Legeområdet er børnenes frirum. Legeområdet skal give børnene andre muligheder for udfoldelse end de har inden døre. At lege udenfor skal være oplevelsesrigt og udfordrende, indbyde til eventyr, give plads til fantasien og opfindsomheden og give børn og voksne mulighed for at eksperimentere, skabe sine egne omgivelser – sit eget sted.*
- *Legeområdet skal indrettes med rumlig variation så der skabes de bedst mulige rammer for børns leg og udvikling, her skal gives mulighed for mange forskellige aktiviteter. Både stille aktiviteter og den mere vilde leg.*
- *Legeområdet skal invitere til bevægelse og skal give børnene mange forskellige fysiske udfordringer. Indretningen skal udformes, så den udfordrer både grov- og finmotorikken.*
- *Legeområdet skal give børnene mulighed for møde acceptable risici som en del af et stimulerende, udfordrende og kontrolleret læringsmiljø.*
- *Legeområdet skal byde på naturoplevelser ved hjælp af beplantning, grønne legeområder (f. eks legekrat). Mulighed for oplevelse af årstidernes skift. Mulighed for udforskning: Grave, finde dyr, dyrke have. Samt kontakt med elementerne (vand, ild, vind, jord).*
- *Børn erfarer med hele kroppen. Derfor skal legeområdet udformes så det taler til alle sanser.*

RETNINGSLINIER

For bedst muligt at sikre, at etableringen og renoveringen af udearealer tager højde for ovenstående målsætninger, er der udarbejdet nedenstående retningslinier med tilhørende vurderingsskema til legeområder som skal anvendes af projektleder mv. på de enkelte sager til vurdering af et eksisterende legeområde og ved planlægning af nyt. (Se bilag I)

Retningslinier og skema er opdelt i følgende hovedpunkter:

1. Organisering af legeområdet
 2. Legemuligheder
 3. Sanselighed og naturoplevelser
- Herunder følger en gennemgang af punkterne.

ORGANISERING AF LEGEOMRÅDET

Legeområdets rumligheder

Udearealet er et vigtigt pædagogisk rum, som skal skabe ramme for børns frie leg, for undersøgelser og erfaringer med naturen, såvel som mere regelbundne lege, samt voksenstyrede aktiviteter.

Børnehavebørn leger typisk i mindre grupper på 2-4 børn. Med alderen følger evnen til at overskue større grupper og lege mere organiserede lege, og grupperingerne vil da veksle mere i størrelse. Børnene vil ofte have brug for at definere deres legeområde og afgrænse sig i forhold til andre børn: "Her leger vi". Derfor skal legearealet indrettes med mange rum i forskellige størrelser, så der er plads til både den frie leg i mindre grupper og fælles aktiviteter i større grupper.

Legeområdet skal indrettes så det er inspirerende med variation i rumstørrelse og gode rumlige oplevelser. Gennem den gode planløsning sikres en optimal udnyttelse af pladsen med små og store klart definerede rum til både fællesaktiviteter og aktiviteter i mindre grupper. Det er endvidere vigtigt at der i legeområdets indretning gives mulighed for at være ude uanset vejret.

Planløsningen skal tage højde for at der er behov for både "stille" områder, hvor der er mulighed for fordybelse og plads til de mere forsigtige børn. Samt områder hvor det er i orden at lege vilde lege. I planløsningen skal det sikres at disse ikke konflikter med hinanden.

Den overordnede planløsning for legepladsområdet skal være "langtidsholdbar". Der skal skabes gode rammer ved hjælp af beplantning og rumopdeling som tager højde for at der hen over tid skal være mulighed for at forandre aktiviteter samtidig med at organiseringen af udearealet stadig fungerer.

Der skal i planlægningen tage udgangspunkt i stedets og kvaliteter: Hvad er vigtigt at bevare? Hvad kan vi tage udgangspunkt i?

Er der i lokalområdet f. eks gode muligheder for f. eks boldspil, kan det være at det er noget andet der skal lægges vægt på i den nye legeplads.

Drift og vedligehold

Legeområdet skal indrettes under hensyntagen til driften. Der skal i valg af materialer tages højde for bæredygtighed i forhold til slid og holdbarhed, og i forhold til genanvendelighed.

Den beplantning som anvendes skal være robust og egnet til børns leg. Beplantningen må ikke være for vedligeholdelseskrevende da driftsbudgetterne ofte er stramme.

Der skal være tilstrækkeligt drænet så arealet ikke oversvømmes under regnskyl, der bør hvor det er muligt sættes på permeable overflader således at der kan ske naturlig nedsivning.

Ved at vælge bæredygtige og miljøvenlige materialer og beplantning, sikrer man at legepladsen får et mindre miljøbelastende fodaftryk. Børnene der leger på pladsen får ikke nødvendigvis direkte information om de enkelte tekniske løsninger, men oplever dem som en naturlig del af hverdagen.

Sikkerhed

Ved nyetablering af redskaber skal retningslinjerne i Legepladsstandarden DS/EN 1176, og DS/EN 1177 (nyeste revidering) overholdes. Standarderne beskriver de sikkerhedsregler som bør overholdes for nye legeredskaber og konstruktioner, herunder komponenter og byggelementer, som børn kan lege med.

Det at tage en risiko er et væsentligt element i legetilbud og i alle de miljøer hvor børn berettiget bruger tid på leg. Legetilbud skal give børn muligheden af at møde acceptable risici som en del af et stimulerende, udfordrende og kontrolleret læringsmiljø. Man bør sigte mod at opretholde balancen mellem nødvendigheden af at frembyde risici og nødvendigheden af at beskytte børn mod at komme alvorligt til skade.

Kommunens legepladsinspektører udarbejder legepladsrapporter for institutioner og skoler. Rapporterne kan give et vurderingsgrundlag for den nuværende sikkerhedstilstand og kan anvendes til at prioritere fremtidige tiltag på legearealet.

LEGEMULIGHEDER

Legens rolle

Legen er det centrale omdrejningspunkt, når udearealet skal indrettes og udformes. Børnenes "legeverden" har stor betydning for, om børnene befinder sig godt. Kvaliteten af samvær og leg afhænger af om omgivelserne støtter eller forhindrer en leg i at udfolde sig.

Børns adfærd og identitet præges og formes blandt andet af institutionens og skolens miljø. Legeområdet har en væsentlig funktion som et af de få steder, hvor børn kan mødes uden skemalagte aktiviteter og lege frit sammen. Gennem leg udvikles børns sociale, kognitive, følelsesmæssige og kreative evner.

Forskellige legemiljøer

En spændende legeplads har forskellige legemiljøer og legerum, som inspirerer til forskellige former for leg. Legeområdet skal give gode muligheder for at både store og små kan lege samtidig. Nogle legemiljøer er formet til bestemte formål, mens andre legemiljøer skaber rammer for at børnene kan udfolde egne ideer og fantasi. Det er vigtigt at skabe muligheder for at legepladsen kan forandre sig. At man kan bygge ting, eller indrette sig forskelligt fra dag til dag.

Kropslig udfoldelse

Legeområdet er en central ramme for børns mulighed for at udfolde sig kropsligt. Børn har en naturlig glæde ved at bevæge sig, så længe det er sjovt og udfordrende. Legepladsen skal derfor være et kreativt, oplevelsesrigt og udfordrende miljø som motiverer til leg og bevægelse. F.eks. kan den eneste adgangsvej til en platform være klatreknopper eller et klatretov. Der kan arbejdes med terrænet så der er gode bakker at løbe op og ned ad. De fysiske aktiviteter kan bygges ind i et legemiljø hvor det falder naturligt at være fysisk aktiv.

SANSELIGHED OG NATUROPLEVELSER

Til forskel fra inderummene er uderummet det sted hvor børnene har mulighed for daglig kontakt med natur og med årstidernes forandring.

Naturoplevelser er vigtige i børnenes udvikling. Natur er levende og i forandring. Træerne vokser, smider bladene og får nye igen. Blomster og andre planter skifter størrelse, farve og duft. Græsunderlag, jord og grus absorberer regnvandet og skifter karakter fra hårdt til blødt. Sten bliver kolde og varme, tørre og våde i takt med vejrets skift. Legearealet skal indrettes med gode materialer som stimulerer sanserne.

Erfaringer med naturens elementer er en vigtig del af børns læring. Ved at grave i jorden, lege med vand, finde biller under en sten og have bål, tilegner børn sig vigtige erfaringer.

BRUGERINDDRAGELSE

I det omfang det er muligt bør børn pædagogisk personale og forældre inddrages i planlægning af legeområdet. Det er vigtigt at bringe den viden i spil, der allerede er omkring anvendelsen af et område, samt de ønsker der måtte være til områdets funktioner. På denne måde sikres at brugerne tager ejerskab til legeområdet og er med til at udvikle det og passe på det.

BRUG AF LEGEPLADSVURDERINGSSKEMAET:

Med udgangspunkt i ovenstående retningslinier gennemgår projektleder legepladsen punkt for punkt som beskrevet i legeplads skemaet. (se bilag 1) Der gives point fra 1-10 ud for hvert pkt under "værdi" herefter udregnes gennemsnittet i hver kategori og noteres i feltet "total."

hvor 1-3 er et udtryk for den dårligste værdi på skalaen med vurderinger som nedslidt, kedelig, trist, usammenhængende, uinspirerende, mangel på udfordringer. Derimod er vurderinger som gode udfordringer, frodig, harmonisk, sammenhængende, sanselig variation i den øvre del af skalaen på 7-10.

Målsætningen for etablering og indretning af lege- og opholdsarealer, som udføres eller bestilles af Børne- og Ungdomsforvaltningen er at der i legepladsvurderingsskemaet opnås et minimum på 6 point.